

Manipulatie

Toelichting

Bedoeling en opzet van dit thema

In de lessen over manipulatie komen verschillende aspecten van dit fenomeen aan de orde: Wat is manipulatie en hoe herken je het? Hoe kan je het beste omgaan met manipulatie? Hoe komt het dat wij ons laten manipuleren? Hoe kan je jezelf ertegen beschermen? Hoe kan je voorkomen dat je zelf anderen manipuleert. Manipulatie in en door de media, in de maatschappij, in de kerk.

In het kader van manipulatie in de media en maatschappij besteedt de leerkracht speciale aandacht aan de zogenaamde illuminatie.

Doelstellingen

1. De leerlingen verwoorden wat manipulatie is.
2. De leerlingen verwoorden hoe zij in het algemeen gesproken met manipulatie kunnen omgaan.
3. De leerlingen leggen uit waarom mensen vatbaar zijn voor manipulatie
4. De leerlingen leggen uit hoe zij zichzelf kunnen beschermen tegen manipulatie.
5. De leerlingen herkennen en beschrijven eigen manipulatief gedrag.
6. De leerlingen herkennen en beschrijven manipulatie in de huidige maatschappij.
7. De leerlingen verwoorden hoe zij omgaan met manipulatie binnen de media.
8. De leerlingen herkennen en beschrijven manipulatie binnen de kerk.

Invulling

Doelstelling 1, 2

In deze les legt de leerkracht aan de leerlingen uit wat manipulatie is en bespreekt hij/zij met de leerlingen hoe zij met manipulatie kunnen omgaan. Om er mee te kunnen omgaan moet je het immers eerst herkennen. Om de leerlingen te leren manipulatie te herkennen, kan de leerkracht gebruik maken van verhaalfragmenten, videofragmenten waarin duidelijk manipulatie voorkomt.. Mogelijke kennen de leerlingen reeds situaties waarin zij gemanipuleerd werden (worden). Deze situaties kunnen in de les besproken worden. Vervolgens kan aan de orde komen hoe met manipulatie om te gaan. Hierbij kan het begrip `vertrouwen` aan de orde komen. Je kan iedereen wantrouwen, maar je kan ook te goed van vertrouwen zijn (naïef). Als je te goed van vertrouwen bent, ben je ook eerder vatbaar voor manipulatie.

Doelstelling 3, 4

Deze doelstellingen zijn een uitwerking van doelstelling 2. Je kan pas leren omgaan met manipulatie als je beseft wat ertoe bijdraagt dat er je vatbaar voor bent. Hierbij kunnen naast naïviteit ook gebieden in het leven zijn die extra vatbaar zijn voor manipulatie. In de les kan men begrippen als onzekerheid, goedgelovigheid, angst (als je zus of zo niet doet dan....!) bespreken. Ook in relaties kan er gemanipuleerd worden. Een meisje wat hopeloos verliefd is op een jongen zal gemakkelijker door de jongen gemanipuleerd kunnen worden. Als je bewust bent wat je vatbaar maakt voor manipulatie kan je ook leren om jezelf te beschermen tegen manipulatie. Je kan jezelf aanleren minder onzeker te worden, om te gaan met angsten (waarbij ook het vertrouwen op God een grote rol speelt), leren om niet emotioneel afhankelijk te worden van de ander binnen een relatie.

Doelstelling 5,6,7

Wellicht zonder het zelf te beseffen kunnen we ook zelf manipulatief gedrag vertonen. Vaak is hierbij de oorzaak dat we iets willen bereiken of bewerkstelligen bij de ander. Als dit niet op gewettigde wijze lukt, kan een mens geneigd zijn over te gaan tot manipulatie. In de les kunnen we hiervan enkele voorbeelden met de leerlingen bespreken. In de maatschappij vindt ook manipulatie plaats. De leerkrachten geven hiervan een paar voorbeelden. Met name door de media worden mensen gemanipuleerd. Nieuwsgeving kan zodanig 'gekleurd' zijn dat de toehoorders uiteindelijk overtuigd worden van de juistheid van het nieuws zonder te beseffen dat zij in werkelijkheid gemanipuleerd worden. De leerkracht kan een videofragment laten zien waarin dit gebeurt. Ook op het internet kan manipulatie plaatsvinden. Als er iets ernstigs gebeurt (bv een terroristische aanslag of epidemie) doen al snel allerlei complottheorieën de ronde. Een voorbeeld hiervan is de website : <http://xandernieuws.punt.nl/>. Wellicht staan er ook juiste artikelen op deze website. Sommige artikelen lijken echter meer op complottheorieën en worden gemotiveerd door angst. De leerkracht kan deze website kritisch bespreken met de leerlingen. De volgende link kan ook bekeken worden in verband met complottheorieën : http://www.npo.nl/eenvandaag/16-04-2016/AT_2047518. Het betreft een Franse leerkracht die een boek heeft geschreven om haar leerlingen te waarschuwen tegen complotdenken. Een uitgeschreven interview met een deskundige op dit gebied is te lezen op: http://binnenland.eenvandaag.nl/blogs/66541/rudi_reichstadt_strijdt_tegen_complottheorieën.

Mogelijk stellen de leerlingen ook vragen over de zogenaamde illuminatie, het genootschap wat erop uit zou zijn een geheel nieuwe wereldorde te scheppen. Op de website <http://hetgrotereplaatje.nl/illuminati.html> vinden we een beschrijving deze beweging. Hier kan de leerkracht in de les even kritisch naar kijken maar in plaats van de details van deze beweging te bespreken, kan hij/zij de leerling erop wijzen dat de wereld en haar toekomst in Gods handen ligt. Mensen die geloven in deze complottheorie denken dat er een geheim genootschap bestaat dat streeft naar bepaalde doelen zoals vrijheid en het ervaren van hogere machten. Vaak worden bekende artiesten en overheidsinstanties in verband gebracht met de illuminati. Het illuminati genootschap zou bestaan uit een 'elite' groep van dertien erg rijke families die de hele wereld in zijn macht houdt. Voorbeelden van deze families zouden zijn: Rothschild, Rockefeller en Cavendish. Zij zouden weer verbindingen hebben met een heleboel andere machtige families, zoals: Bush, Buffet en Gates. Al deze families zouden samenwerken en een geheime agenda hebben om toe te werken naar de

nieuwe wereldorde. In deze nieuwe wereldorde streeft men naar een gezamenlijke regering. Ook zou het aantal bewoners van de aarde terug moeten worden gebracht naar zo'n 500 miljoen. Vandaar dat er veel oorlogen, aanslagen en andere misdrijven gepland zouden worden door de illuminati. Vaak worden gebeurtenissen zoals de aanslagen op 11 september 2001 verweten aan de illuminati. Zo zou president Bush de vrijbrief hebben gecreëerd om een nieuwe oorlog te starten na 9/11 waardoor het illuminati genootschap weer een stapje dichterbij haar doel zou zijn: de nieuwe wereld orde. Door velen wordt de bokkengroet gezien als een teken van de illuminati. Bijna alle Amerikaanse presidenten en bekende artiesten zouden wel eens op de foto gezien zijn met de bokkengroet. De bokkengroet wordt uitgevoerd door de pink en de wijsvinger omhoog te steken terwijl de andere vingers beneden blijven. Alle machtige mensen die dit handgebaar maken zouden volgens de complotdenkers lid zijn van de illuminati. Het alziend oog is het bekendste symbool van de illuminati: een driehoek met daarin een oog. De echte complotdenkers herkennen veel driehoeken binnen bepaalde logo's, gebouwen etc. Volgens hen is dit symbool dan ook het echte bewijs van het bestaan van de illuminatie.

Op de website <http://occupythetheory.org/illuminati-debunked/> worden verschillende argumenten aangevoerd om deze complottheorie te ontkrachten. Deze argumenten zullen echter weinig overtuigingskracht hebben voor degenen die er heilig in geloven. Het is dan ook belangrijk om in de lessen vooral te werken aan de bewustwording van het fenomeen manipulatie.

De volgende link kan men bekijken in verband met complottheorieën :

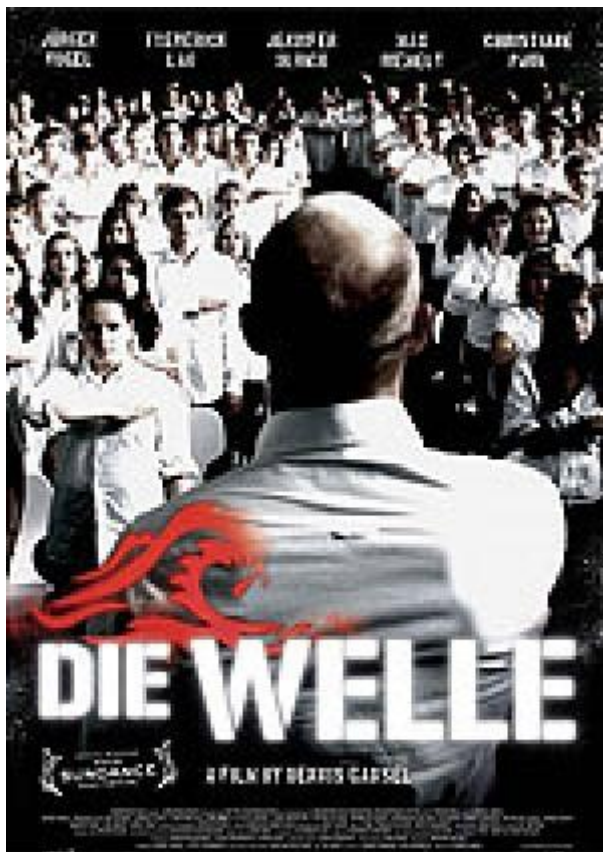
http://www.npo.nl/eenvandaag/16-04-2016/AT_2047518. Het betreft een Franse leerkracht die een boek heeft geschreven om haar leerlingen te waarschuwen tegen complotdenken. Een uitgeschreven interview met een deskundige kunt u lezen op:

http://binnenland.eenvandaag.nl/blogs/66541/rudi_reichstadt_strijdt_tegen_complottheorieën.

Doelstelling 8

Jammer genoeg kan er binnen de kerk ook manipulatie plaats vinden. Dit kan bijvoorbeeld zijn op het gebied van geld ('als je niet genoeg aan de kerk geeft kan God je niet zegenen'), op relationeel vlak ('als je de voorganger niet gehoorzaamt ben je ongehoorzaam aan God'). Ook op leerstellig gebied kan men manipuleren. De bijbel wordt zodanig suggestief uitgelegd dat de toehoorders vatbaar worden voor allerlei dwaalleringen. Van de bovenstaande manipulaties kan de leerkracht voorbeelden bespreken met de leerlingen.

Film

Lesmateriaal bij de film: <http://histoforum.net/lesmateriaal/welle.htm>

Leraar Rainer Wenger vraagt aan zijn klas of een dictatuur in Duitsland opnieuw mogelijk is.. De leerlingen zijn het unaniem eens dat Duitsland geleerd heeft van het verleden. Het volk is nu alert en een persoon als Hitler zou vandaag de dag niet meer aan de macht komen. Wenger bewijst de leerlingen ongelijk in een gevaarlijk experiment waarbij Wenger de leerlingen, zonder dat zij dit zelf beseffen manipuleert.

Tijdens een studieweek wil Wenger zijn studenten zelf laten beleven hoe een dictatuur tot stand komt. Het begint onschuldig met begrippen als groepsdruk en discipline en door de speelse wijze waarop Wenger het onderwerp behandelt, hangen de studenten aan zijn lippen. Het experiment groeit echter uit tot een serieuze beweging genaamd *Die Welle*, met een eigen logo en begroeting. Al snel sluiten ook andere studenten zich aan bij de groep en andersdenkenden worden uitgesloten.